

Kleding kopen

Docentenhandleiding

1 lesuur, 40 minuten, 3 gymnasium

Onderdeel van lessenreeks duurzaamheidscompetenties



Universiteit Utrecht

Globale lesopzet

Tijdens deze les praten leerlingen over de mode-industrie. De les is ontwikkeld om vragen op te roepen rond dit thema. De leerlingen zoeken als voorbereidend huiswerk **online** naar een kledingstuk en kijken dan tijdens de les vanuit verschillende perspectieven naar *hoe oké deze kleding is*. Hiervoor zijn er drie video's beschikbaar, die als **intermezzo's** aangeboden worden. De eerste laat de werkomstandigheden in Aziatische kledingfabrieken zien, de tweede kijkt naar het lot van kleding die wordt teruggestuurd en de derde verkent alternatieven voor dierlijke producten in de mode-industrie.

Nadat de leerlingen over hun gekozen kledingstukken hebben gepraat, formuleren ze een **stelling**. Wat vinden zij dat er in de toekomst moet veranderen aan de mode-industrie? Deze stellingen dienen als input voor de laatste activiteit: het **beweegredeneren**. Hier worden de leerlingen gestimuleerd een standpunt in te nemen door een plek in het lokaal te kiezen. Jouw taak als docent is dan het inzichtelijk maken van de verschillende standpunten en hoe leerlingen daartoe zijn gekomen (rationeel of emotioneel). Als laatste zijn er enkele **reflectievragen**.

Deze les vormt de eerste les in een reeks over duurzaamheidscompetenties ontwikkeld door docenten en vakdidactisch onderzoekers uit de regio Utrecht. Er is ook een vervolgles over smartphones verzamelen en een lessenserie over de duurzame schoolkantine.

Leerdoelen

Het werkboekje van de leerlingen begint met de volgende informatie.

Leerdoelen

Deze lessen gaan over duurzaamheid. Daarbij werken we aan de volgende leerdoelen.



Je kunt bij duurzaamheid:

- complexiteit herkennen en in kaart brengen
- **toekomstscenario's bedenken**
- **vanuit verschillende perspectieven kijken**
- manieren verzinnen om in te grijpen
- samen tot besluiten komen

De leerdoelen voor deze les bestaan dus uit het nadenken over de **toekomst** van het duurzaamheidsvraagstuk dat centraal staat (de mode-industrie): hoe moet die toekomst eruit zien? Wat moeten we behouden en wat moeten we veranderen? Ook gaat de module over het kijken vanuit verschillende **perspectieven** naar dit vraagstuk: hoe ziet de situatie eruit vanuit de fabrieksmedewerkers? Hoe gaan kledinggebruikers met mode om? Welke initiatieven zijn er vanuit de bedrijfswereld en de wetenschap om de mode-industrie te veranderen? Deze leerdoelen sluiten aan bij twee belangrijke duurzaamheidscompetenties die door Wiek et al. (2011) zijn geformuleerd: de anticipatoire competentie en de normatieve competentie.

Lesonderdelen stap voor stap

Huiswerk (van tevoren)

Op [het huiswerkblad](#) is de huiswerkopdracht weergegeven. Leerlingen zoeken een kledingstuk online. Dit kan bijvoorbeeld in een normale webwinkel, in een tweedehandswebsinkel, of door online zelf een kledingstuk te ontwerpen.

Als iedereen een kledingstuk heeft uitgekozen maken ze een screenshot. Deze delen ze met de rest door hem bijvoorbeeld op Teams/It'sLearning/Mural te uploaden of op een andere manier te delen.

Introductie (5 minuten)

Begin deze les met een korte **introductie**. De lessenreeks, waarvan deze les de eerste is, gaat over algemene leerdoelen die horen bij beslissingen nemen over duurzaamheid. Er zijn vijf belangrijke leerdoelen bij de gehele reeks, die te maken hebben met complexiteit, de toekomst, perspectieven, ingrijpen en samenwerken. Dit zijn doelen die bij elk willekeurig duurzaamheidsvraagstuk van toepassing zijn, dus ze passen bij elk duurzaamheidsonderwerp wat je maar kunt bedenken.

Deze les werken we aan twee van die doelen: toekomstscenario's bedenken en vanuit verschillende perspectieven kijken. We kijken hierbij naar duurzaamheidsvraagstukken in de mode-industrie.

Bespreken en intermezzo's (15 minuten)

Nu begint het gedeelte waarbij leerlingen in groepjes (3-4 leerlingen) samenwerken.

De leerlingen praten over hun gekozen kledingstuk bij [vraag 1](#). De vraag die hierbij centraal staat is:

“Is deze kleding wel oké?”

Er is voor deze bewoording gekozen omdat deze veel ingangen openhoudt. Leerlingen kunnen dan vanuit hun eigen perspectief nadenken, we sturen ze zo min mogelijk van tevoren.

Wanneer je denkt dat de leerlingen uitgesproken zijn laat je klassikaal [Intermezzo 1](#) zien. Deze is op YouTube beschikbaar (<https://youtu.be/eGd3YvKDc4A> , link ook in leerlingboekje). De video gaat over werkomstandigheden in de kledingfabrieken in Azië. Er is zowel geluid als ondertiteling beschikbaar. De beelden en de meeste tekst komt uit de documentaire *The True Cost* uit 2015.

In het boekje staat bij een afbeelding van dit intermezzo ook de zin “*Onthoud: dit is hoe de documentairemakers de situatie zien!*”. Dit is om aan te geven dat het hier niet per se om de werkelijkheid gaat, wie kan die immers volledig doorzien? Mogelijk roepen de video’s ook dergelijke vragen op: klopt het wel wat hier wordt verteld?

Na dit intermezzo spreken de leerlingen verder over hun uitgezochte kleding ([vraag 2](#)). Wanneer je denkt dat het tijd is voor de volgende video zet je [Intermezzo 2](#) aan (link opnieuw ook in leerlingenboekje, <https://youtu.be/QGh0SDmyrc4>). Deze gaat over het terugsturen van online gekochte kleding. Er is opnieuw geluid en ondertiteling. Deze beelden en de meeste tekst komt uit *Tegenlicht* en van *Willem Wever*, de getallen van teruggestuurde kleding komen uit 2019 (*Radar*, AVROTROS).

Ook na dit intermezzo overleggen de leerlingen met elkaar of hun meningen zijn veranderd ([vraag 3](#)). Opnieuw geldt: als je vermoedt dat er een nieuwe impuls nodig is, laat dan [Intermezzo 3](#) zien, dit is de laatste video (hier te vinden, opnieuw met geluid en ondertiteling, link ook in leerlingenboekje: https://youtu.be/d8IHNH_FTlc). Deze beelden en een deel van de tekst komen van *The Economist*, uit een YouTube-video ‘*What will people wear in the future?*’. Na dit intermezzo bespreken de leerlingen bij [vraag 4](#) een laatste keer of ze hun uitgezochte kledingstuk wel oké vinden.

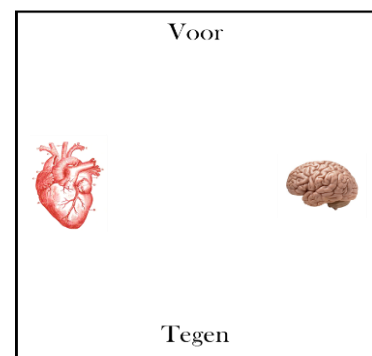
Stellingen en beweegredeneren (15 minuten)

Als er nog 20 minuten van de les over zijn bedenken de leerlingen een **stelling** ([vraag 5](#)) die moet gaan over wat zij zouden willen veranderen aan de mode-industrie.

Hoe moet die er in de toekomst uit zien? In het leerlingenboekje staat op bladzijde 6 uitgelegd wat een stelling is.

Zodra je van elk groepje een stelling hebt (bijvoorbeeld op het bord geschreven), begint het **beweegredeneren**. Dit gebeurt aan de hand van de zelfbedachte stellingen uit vraag 6. Leidt als docent het beweegredeneren in goede banen. Jullie kunnen met de klas twee of drie stellingen van vraag 6 kiezen om te gebruiken. Hang aan de vier

muren van het lokaal vier papieren: **voor en tegen** (op tegenovergestelde muren) en **hart en hoofd** (op tegenovergestelde muren). Je klas ziet er dus uit zoals weergegeven in het figuur hiernaast.



Je introduceert nu de stelling die je met de leerlingen gaat bespreken. Vervolgens vraag je de leerlingen hun plek in te nemen op de lijn **voor-tegen**. Je kunt dus overal op de lijn gaan staan, hoe

dichter je bij 'voor' bent, hoe meer je voor de stelling bent. Daarna introduceer je de lijn **hart-hoofd**. Deze geeft aan of de leerlingen de keuze hebben gemaakt door op hun onderbuikgevoel/intuïtie af te gaan (hart) of door na te denken, een rationele overweging hebben genomen (hoofd). Je krijgt dus een 'puntenwolk' van leerlingen in het lokaal, hun positie geeft aan wat ze van de stelling vinden en hoe ze dit hebben besloten.

Nu is het goed om enkele leerlingen te vragen **uit te leggen** waarom ze staan waar ze staan. Daarna kun je ook vragen of ze op de tegenoverliggende plek kunnen gaan staan en daar bijvoorbeeld hun burens ondervragen/kunnen vertellen waarom iemand daar zou staan. Het is bij deze activiteit niet de bedoeling elkaar te overtuigen: alle meningen mogen bestaan en zowel de ratio als de emotie is een belangrijke drijfveer voor argumentatie! Je kunt (als je tijd over hebt) de stelling nog nuanceren en vragen de leerlingen te verplaatsen als ze dat willen. Meer informatie over deze activiteit is te vinden op de volgende website: <https://elbd.sites.uu.nl/2017/07/28/beweegredeneren/>

Reflectievragen (5 minuten)

Nadat er genoeg is beweegredeneerd zijn er nog enkele **reflectievragen** die de leerlingen individueel invullen in hun werkboekje (**vragen 6, 7 en 8**, bladzijde 7). Ze gaan over de vragen die ze nog hebben over de mode-industrie, wat de leerling heeft geleerd en of ze twijfelden over wat er in de video's werd gezegd.

Leerlingmateriaal ‘Kleding kopen’

Versie 2 – mei 2022

Ontwikkeld door

Docenten

Baukje Lobregt, Caspar Lapré, Coen Klein Douwel, Michiel Tolboom
Farel College Amersfoort, Griffland College Soest, Christelijk Lyceum Veenendaal

Onderzoekers

Michiel van Harskamp, Marie-Christine Knippels, Wouter van Joolingen
Freudenthal Instituut, Universiteit Utrecht

Contact

Michiel van Harskamp
m.vanharskamp@uu.nl

Dit project is gefinancierd door het NRO, onder projectnummer 40.5.18540.030